

Nr 202.

Av herr **Nordenson**, om ökat statsbidrag till Svenska institutet för kulturellt utbyte med utlandet.

Det är ofrånkomligt, att den verksamhet, som avser att i utlandet meddela saklig upplysning om vårt land och över huvud taget sprida kännedom om Sverige och svenska förhållanden, i nuvarande läge möter ökade arbetsuppgifter. Under senare år har framträtt allt större behov av utbyte av informationer på samhällslivets olika områden. De strävanden till vidgat samarbete, som framträtt bl. a. i Europa, förutsätta också en kompletterande upplysningsverksamhet. Därtill kommer att det internationella läget ställer ökade krav på en saklig och allsidig upplysningsverksamhet om vårt land. Det kan erinras om att 1946 års sakkunniga understrukit att »upplysningen i och kulturutbytet med utlandet måste icke minst i en för vårt land så brydsam tid som den nuvarande anses vara av största betydelse».

De senaste årens erfarenheter visa också med all tydlighet, att de organ, som arbeta på detta område, automatiskt kunnat inregistrera ett ökat arbete utan att de medel, som stå till förfogande, ökats i proportion härtill. Jag syftar i detta sammanhang främst på Svenska institutet, som nu varit i verksamhet i så gott som fyra år och därvid enligt min mening visat sig innebära ett oumbärligt led i upplysningsverksamheten om Sverige i utlandet. Genom institutet har icke blott en rad svenska myndigheter och organisationer fått avlastning i sitt arbete — man kan exempelvis förutsätta, att det inom utrikesdepartementet hade blivit nödvändigt att anskaffa ytterligare arbetskraft, om icke institutet hade trätt till. På en mångfald områden har också institutet genom nya initiativ på ett verkningsfullt sätt kunnat bidra till en saklig upplysningsverksamhet om Sverige. Genom den organisationsform, som valts för institutet med dels statsanslag och dels enskilda bidrag, har det också blivit möjligt att i betydande omfattning erhålla stöd från det enskilda näringslivet.

I nuvarande läge hade institutet främst ansett det viktigt att sprida sådan upplysning om Sverige, som kan lägga en grund av faktiska kunskaper och bidra till att skingra okunnighet och missförstånd. Vid sidan av en ständigt fortlöpande nyhetsinformation är en bakgrund av kunskap om väsentliga fakta om vårt land och dess samhällsförhållanden nödvändig och kan t. o. m. sägas vara en förutsättning för att en aktuell nyhetsinformation skall utan stora kostnader nå resultat.

Det är också av vikt att understryka, att åtgärder på detta område icke kunna improviseras vid förefallande behov. En förutsättning för att nå resultat är kontinuitet och långsiktig planering.

För nästkommande budgetår hade institutet enligt vad som framgår av årets statsverksproposition begärt ett anslag på 680 000 kronor för att bli i tillfälle att någorlunda tillgodose de arbetsuppgifter, som närmast göra sig gällande. En bidragande omständighet till nödvändigheten av ökade medel är givetvis den fördyring av verksamheten, som betingas av de ökade kostnaderna i utlandet över huvud taget.

När Kungl. Maj:t icke ansett sig kunna förorda mer än 400 000 kronor, vilket ungefär motsvarar vad som tidigare utgått i statsanslag, innebär detta, att institutet ej helt kan fullfölja den verksamhet, som nu bedrivs. I en tid, då det mer än någonsin skulle krävas ökade upplysningsåtgärder, nödgas sålunda institutet begränsa sin verksamhet.

Denna anslagsram för institutet medför bl. a. att verksamheten i en del länder måste väsentligt inskränkas samt att det icke blir möjligt att i önskad utsträckning få till stånd planerade publikationer och filmer för utlandet. Behovet av material på detta område omvittnas dagligen, och det är därför beklagligt, att här icke annat än de oundgängligaste behoven kunna fyllas. Över huvud taget har den svenska film- och publikationsverksamheten en omfattning, som väsentligt står tillbaka för vad våra grannländer på dessa områden ansett det nödvändigt att söka få till stånd.

Därtill kommer, att institutet icke har möjlighet att utvidga sin verksamhet i Förenta staterna liksom ej heller i Sydamerika, där f. n. av såväl ekonomiska som politiska skäl en vidgad upplysningsverksamhet är nödvändigare än någonsin. Vid sidan av det ytterst förtjänstfulla arbete, som Svensk-Amerikanska nyhetsbyrån presterar i samarbete med och med stöd från institutet, har det från flera håll framförts krav på en utökad verksamhet, särskilt i Förenta staterna, av det slag som institutet nu bedriver i exempelvis England och Frankrike.

Inledningsvis framhölls att de strävanden för ökat samarbete, som under de senaste åren kommit till synes på olika områden, förutsätta ökade åtgärder från Sveriges sida. Som exempel kan här anges det omhändertagande av utländska stipendiater, som sedan några år sker genom institutet, bl. a. av de stipendiater, som utsändas av F. N.

Departementschefen har i sitt yttrande över de av institutet anförda önskemålen framhållit, att han i stort sett finner dem välgrundade och att det i och för sig vore önskvärt, att det ökade behovet av upplysning om Sverige och av att vidga institutets arbetsuppgifter i enlighet med de av 1946 års sakkunniga uppdragna riktlinjerna kunde tillgodoses. Framför allt ansluter han sig till institutets uppfattning, att det ökade behovet av film- och publikationsmaterial borde tillgodoses. Då han trots denna positiva inställning ändå icke anser sig kunna föreslå större anslag än 400 000 kronor, motiveras detta uteslutande med det nuvarande finansiella läget.

Strävandena att förbättra vårt finansiella läge måste enligt min mening också bygga på Sveriges allmänna goodwill, som institutet genom sin verksamhet söker främja. Undertecknad, som för sin del blivit övertygad av de

argument för en ökad upplysningsverksamhet, som institutet framfört och för vilka redogöres i statsverkspropositionen, anser därför, att trots det ekonomiska läget en viss ökning av anslaget till Svenska institutet bör ske. Särdeles nödvändig vore enligt min mening en förstärkning av de poster på respektive ca 45 000 och 50 000 kronor, som enligt vad jag inhämtat är allt som för budgetåret 1949/50 står institutet till buds för respektive publikations- och filmverksamhet. Om man för att ta ett enda exempel betänker, att en god kortfilm i svart-vitt knappast kan erhållas under ca 40 000 kronor, förstår man, hur omöjligt det är för institutet att på detta område kunna förse våra beskickningar och institutets avdelningar i utlandet liksom det stora antalet utländska organisationer med ett gott svenskt kortfilmsmaterial. På enahanda sätt förhåller det sig på publikationsområdet.

Under hänvisning till vad ovan anförts hemställes,

att riksdagen måtte under upplysningsanslaget, tredje huvudtiteln, anvisa 900 000 kronor mot nu föreslagna 800 000 kronor, varav som bidrag till Svenska institutet för kulturellt utbyte med utlandet 500 000 kronor.

Stockholm den 22 januari 1949.

Harald Nordenson.
